Potilasvakuutus Suomessa

Tietoa potilasvakuutuksesta

Huolehdimme keskitetysti terveydenhuollon yhteydessä aiheutuneista henkilövahingoista potilasvahinkolain mukaisesti.

Potilas Vakuutus keskus

Potilas
Vakuutus
keskus

Potilasvakuutuskeskus
Vakuuttamisasiat, puh. 040 450 4545
Vahinko- ja korvausasiat, puh. 040 450 4590
www.pvk.fi

Potilasvakuutus

Potilasvakuutus tuo turvaa paitsi potilaille myös hoitohenkilökunnalle. Potilasvakuutus korvaa potilasvahinkolain mukaisesti Suomessa annetun terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä potilaalle aiheutuneen henkilövahingon.

Lain mukaan jokaisella terveyden- ja sairaudenhoitotoimintaa harjoittavalla on oltava vakuutus potilasvahinkolain mukaisen vastuun varalta.

Potilasvakuutus tuo turvaa paitsi potilaille, myös hoitohenkilö-kunnalle.

Ketä vakuuttamis-velvollisuus koskee?

Vakuuttamisvelvollisia ovat muun muassa:

- Itsenäisinä ammatinharjoittajina terveyden- ja sairaanhoito-toimintaa harjoittavat terveydenhuollon ammattihenkilöt, jotka on merkitty tai jotka voidaan merkitä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) rekisteriin
- Yhteisöt ja säätiöt, jotka harjoittavat terveyden- ja sairaanhoito-toimintaa ja joiden palveluksessa (työ- tai virkasuhteessa) on Valviran rekisteriin merkittyjä terveydenhuollon ammattihenkilöitä
- Ensihoitopalveluja tarjoavat yritykset, vaikka kyse ei olisi terveydenhuollon ammattihenkilöiden harjoittamasta ensihoitopalvelusta
- Apteekit niissä myytävien reseptilääkkeiden osalta
- Sairaanhoitopiirit alueellaan tapahtuvan julkisen terveyden-huollon osalta
- Yliopistot niissä tehtävien lääketieteellisten tutkimusten osalta
- Suomen valtion laitokset ja virastot niissä tapahtuvan terveyden- ja sairaanhoidon osalta

Opiskelijat ja harjoittelijat rinnastetaan sen yrityksen tai laitoksen henkilöstöön, jonka valvonnan alaisena harjoittelu tapahtuu.

Muita hoitopalveluita tarjoavat henkilöt (esim. luontaishoitaja) tai yritykset eivät ole potilasvahinkolain mukaan vakuuttamisvelvollisia, eivätkä voi saada potilasva-kuutusta. Heidän vakuutusturvansa on järjestettävissä vastuuvakuutuksella.

Vakuutuksen ottaminen

Itsenäisen ammatinharjoittajan ja yrityksen tai yhteisön (Oy, Ay, Ky yms.) potilasvakuutukset otetaan vakuutusyhtiöistä. Myös jäsenistöään edustavien ammattijärjestöjen nimissä otettavat ns. ryhmävakuutukset (esim. Suomen Lääkäriliitto, Suomen Hammaslääkäriliitto, TEHY, SuPer jne.) otetaan vakuutusyhtiöistä.

Jos esimerkiksi yksityinen lääkäri, fysioterapeutti tai muu ammattihenkilö harjoittaa toimintaansa yrityksen nimellä, otetaan myös vakuutus yrityksen nimiin. Ammattijärjestöjen ryhmävakuutuksia koskevissa sopimuksissa voi olla tähän liittyviä poikkeuksia. Tarkempia tietoja kannattaa tiedustella omasta ammattijärjestöstä.

Osa julkisen sektorin vakuutuksista (suurin osa sairaanhoitopiireistä, Ålands hälso- och sjukvård ja valtion laitokset) on hoidettu Potilasvakuutuskeskuksen kanssa tehdyin sairaanhoitopiiri- ja laitoskohtaisin sopimuksin, osa vakuutusyhtiöiden suoraan myöntämillä potilasvakuutuksilla.

Kuntien ja kuntayhtymien (esim. terveyskeskukset, pelastuslaitosten sairaankuljetukset, terveydenhuollon oppilaitokset jne.) tarjoama terveyden- ja sairaanhoito kuuluu ko. sairaanhoitopiirin ottaman vakuutuksen piiriin. Nämä vakuutukset eivät koske niitä henkilöitä, jotka toimivat julkisessa terveydenhuollossa, mutta ovat työsuhteessa yksityiseen yritykseen tai ovat itsenäisiä ammatinharjoittajia (esim. ostopalvelulääkärit tai vastaavat).

Lisätietoa vakuutuksen ottamisesta löytyy osoitteesta www.pvk.fi/vakuuttaminen

Vakuutusmaksun määräytyminen

Korvauksiin käytettävät varat kerätään potilasvakuutusmaksuina terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittavilta tahoilta. Vakuutusyhtiö määrittää omien maksuperusteidensa mukaisesti vakuutusmaksun määrän, johon vaikuttavat harjoitettavan toiminnan riskit. Vakuutusmaksu voi olla kiinteä euromäärä tai sen perustana voi olla esimerkiksi yrityksen kokonaispalkkasumma.

Muista yrityksistä ja laitoksista poiketen valtaosa julkisen sektorin potilasvakuutuksista perustuu täysomavastuuperiaatteeseen. Kaikki vahingoista

aiheutuneet kustannukset ja kohtuulliset käsittelykulut peritään vakuutusmaksuina kyseessä olevalta sairaanhoitopiiriltä tai valtion laitokselta. Julkinen sektori voi hankkia potilasvakuutuksen myös suoraan vakuutusyhtiöstä.

Vakuuttamattomuus

Vakuutuksen ottamisen laiminlyönyt on velvollinen suorittamaan korotettua vakuutusmaksua vastaavan maksun koko vakuuttamattomalta ajalta.

Korotettu maksu voi olla jopa 10-kertainen normaaliin vakuutusmaksuun nähden. Tavallisimmin korotuskerroin on 3, jos vahinkoa ei ole sattunut, mutta vahingon satuttua se on 6. Laiminlyönnistä johtuvan maksun perii Potilasvakuutuskeskus.

Vaikka vakuuttamisvelvollisuus olisi laiminlyöty, vahingonkärsineellä on oikeus saada korvaus potilasvahinkolain mukaisesta vahingostaan.

Mitä korvataan?

Potilasvahinkolaissa on lueteltu seitsemän korvausperustetta. Korvausperusteet ovat hoitovahinko, infektiovahinko, tapaturmavahinko, laitevahinko, hoitohuoneiston tai -laitteiston vahinko, lääkkeen toimittamisvahinko ja kohtuuton vahinko. Henkilövahinko voi tulla korvattavaksi potilasvakuutuksesta, kun jokin laissa mainituista korvausperusteista täyttyy.

Hoitovahinko

Hoitovahinko on tyypillisin potilasvakuutuksesta korvattava vahinko. Hoitovahinkona korvataan henkilövahinko, joka on aiheutunut potilaan tutkimuksesta, hoidosta tai muusta vastaavasta käsittelystä tai sellaisen laiminlyönnistä. Muulla vastaavalla käsittelyllä tarkoitetaan esim. rokottamista ja veren- tai elimenluovutusta. Hoitovahinkona voidaan korvata myös lääkkeen virheellisestä määräämisestä tai antamisesta aiheutuneet vahingot.

Aina ei esimerkiksi sairauden tai vamman laadun vuoksi ole mahdollista saavuttaa hyvää hoitotulosta. Tällaista seurausta ei korvata, jos toiminnassa on menetelty kokeneen ammattihenkilön vaatimustason mukaisesti. Samoin asianmukaisesti toteutetun tutkimuksen tai hoidon seuraus, joka ei ollut vältettävissä, ei oikeuta korvaukseen, ellei se ole kohtuuton (ks. kohtuuton vahinko).

Infektiovahinko

Infektiovahinkona voidaan korvata tutkimuksen, hoidon tai muun vastaavan käsittelyn yhteydessä alkunsa saaneen infektion aiheuttama vahinko. Infektiovahingon korvaaminen ei hoitovahingosta poiketen vaadi, että infektio olisi voitu välttää toisin toimimalla. Kaikkiin hoitotoimenpiteisiin liittyy jonkinlainen riski infektiosta, eikä niiden aiheutumista yleensä voida välttää. Hoidon yhteydessä alkaneet tavanomaiset, pinnalliset, nopeasti paranevat infektiot jäävät korvaamatta.

Kaikkia infektion aiheuttamia vahinkoja ei siis korvata. Korvattavuus ratkaistaan erillisen ”infektion siedettävyysarvioinnin” perusteella. Tässä arvioinnissa otetaan huomioon muun muassa infektion aiheutumisen riski kussakin yksittäistapauksessa.

Tapaturmavahinko

Tapaturmalla tarkoitetaan erilaisia tutki-

mus- tai hoitotoimenpiteen yhteydessä aiheutuneita äkillisiä, odottamattomia ja ulkoisia tapahtumia, jotka sattuvat vahingoittuneen tahtomatta ja aiheuttavat henkilövahingon. Myös sairaankuljetuksen aikana sattuneet tapaturmat korvataan tapaturmavahinkoina, ellei kyseessä ole liikennevakuutuslain perusteella korvattava vahinko.

Potilasvakuutus kattaa vain toimenpiteisiin välittömästi liittyvät tapaturmariskit, mutta ei yleisiä elämään tavanomaisesti liittyviä tapaturmariskejä. Esimerkiksi potilaan putoaminen hoitopöydältä on tapaturmana korvattava. Sen sijaan potilaan kaatuminen hänen kävellessään sairaalan käytävällä ei ole toimenpiteeseen liittyvä tapaturma. Kyseessä voi kuitenkin tällöin olla korvattava hoitovahinko, jos potilaan asianmukainen valvonta tai avustaminen on laiminlyöty, vaikka siihen olisi ollut resursseja.

Laitevahinko

Laitevahinkona korvataan tutkimuksessa, hoidossa tai muussa vastaavassa käsittelyssä käytetyn sairaanhoitolaitteen tai -välineen viasta potilaalle aiheutunut henkilövahinko. Tällaisia laitteita ovat tyypillisesti esimerkiksi hengityskoneet, leikkausinstrumentit, potilasvalvontalaitteet, sairaalavuoteet ja tutkimuspöydät. Laitteen vialla tarkoitetaan kaikkia tilanteita, joissa laite ei toimi tarkoitetulla tavalla, eikä vika johdu terveydenhoitohenkilökunnan menettelystä.

Sen sijaan potilaalle pysyvästi tarkoitetut tuotteet, kuten nivelproteesit tai sydämentahdistimet, eivät ole laitteita, joiden viat oikeuttaisivat korvaukseen potilasvakuutuksesta. Pysyvästi kiinnitettyjen tuotteiden aiheuttamista vahingoista voi hakea korvausta esimerkiksi vahingonkorvauslain tai tuotevastuulain perusteella.

Hoitohuoneiston tai -laitteiston vahinko

Hoitohuoneiston tai -laitteiston potilaalle aiheuttama vahinko korvataan potilasvahinkona. Tällainen vahinko voi olla esimerkiksi tulipalo.

Lääkkeen toimittamisvahinko

Potilasvakuutuksesta korvataan henkilövahinko, joka on aiheutunut reseptilääkkeen toimittamisesta apteekista reseptin tai lääkejakelua koskevien säännösten vastaisesti. Yleisimmin kyse on siitä, että toimitettu lääke on muu, kuin reseptissä määrätty tai lääkkeen

vahvuus tai käyttöohje poikkeaa reseptistä.

Lainkohta koskee reseptilääkkeiden virheellistä luovutusta apteekissa. Muuten tutkimuksen tai hoidon yhteydessä tapahtuvat lääkkeen antamiseen tai määräämiseen liittyvät vahingot käsitellään hoitovahinkoja koskevan kohdan mukaisesti. Tällöin vahingon korvaaminen potilasvahinkona edellyttää, että lääkkeen määräämisessä tai antamisessa on tapahtunut kokeneen ammattihenkilön standardilla arvioiden virhe.

Asianmukaisesti määrätyn ja annetun lääkkeen haittavaikutuksia ei korvata potilasvahinkoina, vaan ne voivat tulla korvattaviksi Suomen Keskinäisen Lääkevahinkovakuutusyhtiön (www.laakevahinko.fi) myöntämän vapaaehtoisen lääkevahinkovakuutuksen perusteella.

Kohtuuton vahinko

Jos asianmukaisesti suoritetun tutkimuksen, hoidon tai muun vastaavan käsittelyn yhteydessä aiheutuu vakava, merkittävässä epäsuhdassa lähtötilanteeseen oleva seuraus, se voidaan korvata kohtuuttomuutta koskevan säännöksen perusteella riippumatta siitä, olisiko vahinko voitu välttää toisin toimimalla.

Korvattavuus ratkaistaan kohtuuttomuusarvioinnin perusteella. Kohtuuttomuusarviointi tehdään vain silloin, kun potilaalle on hoidosta aiheutunut pysyvä vaikea sairaus, vamma tai kuolema. Vaikeana pidetään sairautta tai vammaa, joka vastaa sosiaali- ja terveysministeriön ns. haittaluokituspäätöksen mukaisesti arvioituna vähintään haittaluokan 7 mukaista haittaa.

Lisätietoa:
www.pvk.fi/mitakorvataan

Mitä ei korvata?

Potilasvakuutuksesta ei korvata kaikkia terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä aiheutuneita seurauksia, vaan ainoastaan ne henkilövahingot, jotka täyttävät potilasvahinkolain mukaiset edellytykset.

Korvattaviin eivät kuulu muun muassa:

- Suomen maantieteellisen alueen ulkopuolella tapahtuneet vahingot, vaikka potilas olisi lähetetty Suomesta hoitoon.
- Esinevahingot, kuten asusteiden tai irtoproteesien rikkoutumiset tai ka-

toamiset. Niistä voi hakea korvausta vahingonkorvauslain perusteella vahingon aiheuttajalta.

- Niin sanottu puhdas varallisuusvahinko. Puhtaalla varallisuusvahingolla tarkoitetaan sellaista taloudellista vahinkoa, joka ei ole yhteydessä henkilö- tai esinevahinkoon.
- Vahingot tavanomaisissa päivittäisissä toiminnoissa avustamisessa (esim. kotiapupalvelu ja palveluasuminen), joka ei ole potilasvahinkolain tarkoittamaa terveyden- ja sairaanhoitoa. Samoin esim. vanhainkodeissa niin sanottuun kodinomaiseen asumiseen liittyvää avustamista ja valvontaa ei katsota potilasvahinkolain alaiseksi toiminnaksi.
- Vähäinen vahinko, vaikka korvausperuste muuten olisikin olemassa. Vahinkoa pidetään vähäisenä, mikäli siitä aiheutuu potilaalle vain lievää kipua ja särkyä, siitä ei jää pysyvää toiminnallista haittaa tai kosmeettista vikaa tai haittaa tai potilaan maksettavaksi jäävät kustannukset ovat korkeintaan 200 euroa (syyskuusta 2003 alkaen).

Tyytymättömyys korvauspäätökseen

Jos korvauspäätös on korvauksenhakijan mielestä perustunut puutteelliseen selvitykseen, Potilasvakuutuskeskukselle voi lähettää kirjallisen oikaisupyynnön. Pyynnössä tulisi yksilöidä, miltä osin selvitys oli puutteellinen ja mahdollisuuksien mukaan liittää puuttuva selvitys mukaan tai ainakin ilmoittaa, mistä se on saatavissa.

Lisätietoa:
www.pvk.fi/potilaanoikeudet

Mitä korvauksia maksetaan?

Potilasvakuutuksesta korvataan potilasvahingon aiheuttamat ylimääräiset tarpeelliset kustannukset ja muut menetykset. Kuluja ja menetyksiä, jotka olisivat aiheutuneet ilman vahinkoakin, ei korvata.

Tämän vuoksi korvausta ei voida maksaa alun perin tutkittavana tai hoidettavana olleen sairauden tai vamman tai muiden sairauksien hoitokuluista. Korvauskäsittelyssä joudutaan siis aina erottamaan, mitkä kulut ja muut taloudelliset menetykset liittyvät hoidettavaan perussairauteen tai -vammaan ja mitkä puolestaan aiheutuvat potilasvahingosta.

Potilasvakuutuksesta maksettavat korvaukset määrätään soveltamalla vahingonkorvauslain säännöksiä ja liikennevahinkolautakunnan ohjeita ja normeja. Myös potilasvahinkolautakunnan ratkaisukäytäntö otetaan korvauksissa huomioon. Vahinkoon liittyvät kulut ja menetykset korvataan täysimääräisesti. Vahingoittuneen on kuitenkin omilla toimillaan mahdollisuuksien mukaan estettävä lisävahingon syntyminen. Aiheutuneiden kustannusten tulee olla tarpeellisia potilasvahingon hoitamiseksi.

Potilasvakuutus on ns. toissijainen useimpiin lakisääteisiin vakuutuksiin ja etuuksiin nähden. Potilasvakuutuksesta korvataan potilaalle se osuus potilasvahingosta johtuvista kustannuksista ja menetyksistä, jota muut lakisääteiset etuudet ja vakuutukset eivät kata.

Potilasvakuutuksesta voi saada seuraavia korvauksia:

- tarpeelliset sairaanhoitokustannukset
- tarpeelliset muut kulut
- työkyvyttömyydestä aiheutunut ansionmenetys
- tilapäinen haitta
- pysyvä toiminnallinen ja kosmeettinen haitta
- läheisen kulut ja ansionmenetys vahingonkärsineen hoitamisesta ja muista toimenpiteistä
- kohtuulliset hautauskulut
- tarpeellisen elatuksen menetys siihen oikeutetulle

Lisätietoa:
www.pvk.fi/korvaukset

Korvauksen hakeminen

Voit hakea korvausta potilasvakuutuksesta tekemällä kirjallisen vahinkoilmoituksen Potilasvakuutuskeskukselle.

Nopeimmin ilmoituksen tekeminen onnistuu verkkosivuilta löytyvää tulostettavaa lomaketta käyttäen.

Lisätietoa:
www.pvk.fi/lomakkeet

Vahinkoilmoituslomakkeen voit saada myös soittamalla Potilasvakuutuskeskukseen (p. 040 450 4590) tai pyytämällä sen hoitolaitoksen potilasasiamieheltä tai sosiaalityöntekijältä. Postita täytetty ja allekirjoitettu ilmoitus Potilasvakuutuskeskukseen.

Ajantasaiset yhteystiedot löytyvät osoitteesta www.pvk.fi/yhteystiedot

Tutustu täyttöohjeisiin ennen lomakkeen täyttämistä. Täytä vahinkoilmoitus huolellisesti. Ilmoita mahdollisimman tarkasti, missä hoitolaitoksessa tai vastaanotolla katsot vahingon aiheutuneen. Kerro lisäksi, missä muualla olet ollut samasta syystä tutkimuksissa tai hoidossa joko ennen tai jälkeen ilmoitettavan vahingon ilmenemisen. Näiden tietojen täsmällinen ilmoittaminen nopeuttaa korvauskäsittelyä merkittävästi.

Ilmoita myös mahdollisimman tarkasti päivämäärä tai ajanjakso, jolloin katsot vahinkoon johtaneen tutkimuksen tai hoidon tai niiden laiminlyönnin tapahtuneen.

Kerro omin sanoin, millaisesta henkilövahingosta ja millä perusteella haet korvausta. Korvauksen hakijan ei sinänsä tarvitse esittää lääketieteellisiä tai oikeudellisia perusteita korvaushakemukselleen. Olisi kuitenkin tärkeää, että ilmoituksesta ilmenisi mahdollisimman hyvin, mistä asiassa on kyse. Potilasvakuutuskeskus pyytää vahinkoilmoituksen perusteella selvityksen annetusta hoidosta tai tutkimuksesta siitä hoitolaitoksesta, jossa vahingon ilmoitetaan tapahtuneen.

Vahinkoilmoitukseen ei ole tarpeen liittää mukaan kuitteja tai muita selvityksiä aiheutuneiden kustannusten ja menetysten suuruudesta. Ne selvitetään erikseen, mikäli kysymys on korvattavasta vahingosta. Kaikki laskut ja tositteet pitää kuitenkin säästää, jotta ne voidaan liittää myöhempään korvaushakemukseen ja korvaushakemuslomakkeen täyttäminen on helpompaa.

Jos haet kuluista korvausta muualta, esimerkiksi Kelasta, ota itsellesi kopio asiakirjoista ennen sitä. Säästä muun tahon antama korvauspäätös sen saavuttua. Muista toimittaa kustannuksia koskeva korvaushakemuksesi Potilasvakuutuskeskukseen viimeistään kolmen vuoden kuluttua siitä, kun olet saanut myönteisen korvauspäätöksen.

Lisätietoa:
www.pvk.fi/lomakkeet

Potilasvahinkolaki uudistuu

Potilasvahinkolakia uudistetaan parhaillaan. Tarkoituksena on arvioida lain muutostarpeita kokonaisuudessaan ja uudistaa sitä havaittujen kehittämiskohteiden valossa. Tavoitteena on, että laki tulisi voimaan vuoden 2018 alussa.

Nykyinen potilasvahinkolaki on ollut voimassa vuodesta 1987. Lakiin tehtiin laajahko, vuonna 1999 voimaan tullut uudistus vahinkojen korvaamisen edellytyksistä. Potilasvahinkolakia ei ole kuitenkaan systemaattisesti uudistettu sen voimaantulon jälkeen.

Potilas
Vakuutus
keskus

Potilaiden ja
hoitohenkilöstön
turvana

Potilasvakuutuskeskus
Vakuuttamisasiat, puh. 040 450 4545
Vahinko- ja korvausasiat, puh. 040 450 4590
www.pvk.fi

Potilasvakuutuskeskuksen jäsenyhtiöiden
yhteystiedot löydät verkosta osoitteesta
www.pvk.fi/jasenyhtiot